

Gabriela Carrizo en Randi De Vlieghe / Michael De Lausnay

lang klassiek gedanst. Op het ogenblik dat ik met hedendaagse dans begon, moest ik die klassieke attitude echt leren negeren: ik heb het klassieke bijna moeten verwerpen om opnieuw te kunnen beginnen.

Carrizo: Ja, je ziet vaak dat mensen die klassiek geschoold zijn, het heel moeilijk hebben om hun eerste stappen in de hedendaagse dans te zetten. Ze moeten echt afkicken en alles opnieuw leren.

Schellekens: Echt goede klassieke dansers – en dat zijn er heel weinig – kunnen ook organisch dansen. Daarom denk ik dat de echte top van de klassieke dans evengoed hedendaags zou kunnen dansen. Zij kunnen het dus allebei. Maar omgekeerd zijn er heel veel goede hedendaagse dansers, die geen goede klassieke dansers zouden kunnen zijn.

Saastamoinen: Maar wat is 'goed'?

Sunal: Ja, wanneer ben je goed? 'Goed' is een heel raar begrip in dans. Je kan dans niet op dezelfde manier evalueren als sport. Het gaat natuurlijk in grote mate om fysieke prestaties, maar je interpretatie en je persoonlijkheid zijn even belangrijk. Dans kan je alleen met subjectieve smaak evalueren. Bovendien bestaan er zoveel verschillende stijlen in het klassiek ballet – de Russische stijl, de Balanchine-stijl, de Franse stijl,... – en die hebben in competities allemaal andere aandachtspunten. In de Balanchine-stijl kijkt men meer naar je voeten, terwijl de Russische pedagogen meer aandacht hebben voor de bovenkant van je lichaam.

De Vlieghe: Klassiek ballet wordt wel net omwille van die fysieke prestaties met een zeker prestige geassocieerd. Het is als contemporaine solist veel moeilijker om de aandacht van het publiek te trekken, om je op een dusdanige

manier uit te drukken dat je publiek erdoor geboeid is.

Sunal: Voor klassiek ballet moet je natuurlijk aan bepaalde fysieke eisen voldoen: je moet je voeten kunnen strekken, je moet je benen hoog kunnen zwaaien. Niet iedereen die zes jaar studeert, kan het. Maar als je het kan, ben je nog nergens. Klassiek ballet draait niet enkel om fysieke prestaties. Er wordt aandacht besteed aan de manier waarop je het doet. En dat is allemaal heel subjectief. Dat kan niet in termen van 'goed' of 'fout' geëvalueerd worden. Daarom hebben competities geen enkele waarde voor mij. Ballet is voor mij geen sport, maar een kunst. Je moet van jezelf bewust zijn, en weten wat je wil zeggen aan het publiek. Dat is bij klassieke dans even moeilijk als bij contemporaine dans.

Limieten

Etcetera: De klassieke wereld is een heel harde wereld.

Sunal: Het is heel hard. Vandaag zijn er geen limieten meer in de techniek en elke jonge generatie komt verder dan de vorige. Het is behoorlijk hard om altijd mee te kunnen blijven. In die zin zijn competities wel zinvol: het is een internationale ontmoeting waarbij je van elkaar kunt zien op welk niveau de anderen staan. Wie dan de eerste of de tweede is, is voor mij niet zo belangrijk.

Etcetera: Wil je aan de top blijven, dan moet je dus steeds meer fysieke limieten overschrijden. Hoe voel je je daarbij?

Sunal: Er zijn drie soorten ballerina's. De eerste categorie wordt niet in de school aangenomen, omdat hun lichaam er niet goed genoeg voor is. Dan zijn er twee categorieën die wel

geaccepteerd worden. De ene groep is lichame-lijk heel getalenteerd: een heel goede uitgedraaide positie, een goede *coup-de-pied*. De andere groep bestaat uit mensen die een heel normaal lichaam hebben. Wel, het merkwaardige is dat de dansers met de minst getalenteerde lichamen in de hoogste klas vaak veel verder staan dan de dansers die bij het binnenkomen als hooggetalenteerd werden beschouwd. Zij hebben misschien harder gewerkt, maar zijn ook vaak intelligent. In het ballet telt het lichaam voor veertig procent, de intelligentie voor zestig procent. Je hebt een voorsprong wanneer je hooggetalenteerd bent, maar je moet ook weten hoe je daarmee moet omgaan. Het is dus inderdaad een heel harde wereld, maar hoever je komt, hangt niet alleen van je fysieke kunnen af.

Etcetera: Herkennen jullie dit in de hedendaagse dans, of hebben jullie het gevoel dat daar heel andere limieten moeten overschreden worden?

Schellekens: Daar zijn niet zo'n strikte limieten. Je vindt er gemakkelijker een toegang. Ik ken bijvoorbeeld hedendaagse dansers die niet heel lenig zijn, en toch erg goed dansen.

Saastamoinen: Iedereen heeft zijn limieten, maar je moet weten hoe je ermee omgaat. Iemand die zijn rug vrijwel niet kan bewegen, kan een briljant danser zijn. Briljant zijn is voor mij de mate waarin je je bewust bent van je lichaam.

Schellekens: Ja, dat is waar. Ik denk dat Aysen gelijk heeft als ze zegt dat de mogelijkheden van je lichaam één ding zijn, maar dat intelligentie daar niet los van kan staan, zeker niet in hedendaagse dans. Ik denk dat het verschil hierin zit dat hedendaagse dans je vooral aanleert hoe je met je lichaam omgaat, de be-